НАРОДНИ БРОЈ 18.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: сваког дана, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
За Србију
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка нарочито за шире народне кругове уређени могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.
За „Припослано“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 70. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 5. МАЈА 1895. ГОДИНА XXX.

ПОВРАТАК У ДОМОВИНУ.

Краљевина Србија, која је у последње време силне ударе претрпила и од вечитих трзавица патила, те тужне дане проводила, имала је ове недеље дане пуне радости и весеља, јер је прошлог петка дошла дома краљица мати Наталија.

На све стране било је радосно и свечано расположење, сви су се натицали да дочек што сјајнији буде. Славолуци, цвеће, накити, украси и заставе на све стране, у вече сјајно осветлење домова и вароши, велико народно славље у Топчидеру, свечане претставе у позоришту, господски балови и обеди.

Свугде васкрсла нада, свугде задовољство и радосно очекивање!

Је ли то узвишено расположење оправдано, и да ли је овако расположење било и у срцу мајке-краљице Наталије? Је ли нашла на дому свом све у реду, јесу ли старе ране залечене?

Не! Домаће огњиште јој разорено је као и пре, њен несретни муж мора да се клони из земље, кад она у њу улази.

На челу владе, која је дочекује стоји онај исти сурови слуга свога господара Никола Христић, који је на миг господара свашта чинио, који је у своје време примио на себе, да насилно раздвоји краљицу Наталију од мужа јој, који је животињским начином отргао, на саблазан целог света, малог престолонаследника из крила мајчиног, који је увек готов да гази закон и пролије крв, кад му се то од горе заповеда.

Томе је морала да пружи руку и од њега да прими поздрав у име владе.

Исто је тако морала да прими поздрав и да се рукује са Светомиром Николајевићем као председником „народне“ скупштине, човеком који је навукао на себе презрење целог српског народа, који се ни у једној другој држави не би могао жив показати, и од којег се свако српско срце са гнушањем мора одвраћати.

У данима када се Наталија вратила у своју кућу, пала је најкрупнија, најцрња реч за њену домовину, реч, која је судбоносна већ кад се може изустити, а та је: државно банкротство.

Народ до дна душе увређен, народни пријатељи потиснути, устав и закон погажен, а на врховима државним је тиранија, покваревост, безакоње и безумље, а у земљи завладала несигурност, процветала хајдучија.

Кад то све види мајка-краљица, може ли јој срце бити мирно, задовољно, весело, — кад помисли да и на њеног јединца пада одговорност, за ову државну рушевину?

Осећа ли у себи јачину и вољу да одговорност од сада са својим сином дели, и са њиме поправи, што је он са оцем покварио?

Јели умирена у помисли, да је у њој снаге да испуни наде којом је дочекана, да оправда радост и весеље, која је својим повратком изазвала?

Мислили остати у земљи и да уложи све своје силе, да уз народну помоћ одагна од Србије, њеног злог духа, или мисли да устукне и напусти земљиште Милану?

Јели у горким данима ван домовине упознала праве пријатеље њене домовине и њеног сина, или ће бити опет приступачна заједничким душманима?

Хоће ли њен повратак бити сјајна тачка у историји српској или тужна обмана?

То су питања, која сваку српску душу испуњавају, — и од сретног њиховог решења зависи будућност Србије, а још више владајуће династије!

Њихово сретно решење најтоплија и најдубља је жеља целог српског народа!

НОВЕ ПОЈАВЕ.

Угарском становништву дошла је душа у подгрлац; богате и плодне равнице Угарске, те некадашње житнице Јевропе, претвориле се у пустош; место веселих песама задовољних земљоradника, разлежу се по њима тужни јауци пропалих бескућника! С једне стране притиснуо јад, неродица удружена с поплавама, тучом и другим упропастиоцима земље, с друге стране окупила голема државна пореза са другим приревима и разревима. Под тим теретима клону и изнеможе мали и средњи газда. Невоља га натерала и он је тражио прво помоћи у зајму, надајући се, е ће доћи боље време и он ће се опростити дуга, тога злога друга. Но коме се обратио? Државне бриговође не упутише њега на добре заводе, не створише му извора, од куда би добио помоћи, али поштене помоћи. Ратар је пао у руке зеленашима и кајишарима, који поплавише богата негда села и нудише „помоћи“. Дуга се све више гомилало, године неродне, а и што је родило продавало се буд за што, јер и опет државне бриговође не полагаху пажње на ратареву бригу и на пијаце жита.

Док се могло грцало се под дугом, али када удари руда у брег, они добри „пријатељи“ веровници, зеленаши доведоше добош пред кућу ратареву и продадоше му и кућу и земљу. Ко не хтеде тога да дочека, продао је сам и остаде без куће и без иметка. Средњих газда, оних, који су располагали са 20, 50 и више ланаца, нестаде. Они испропадоше и остадоше без игде ичега. По хатарима се почели ширити големи салаши, а по селима се намножише силни бевкућници, људи без и једне бразде земље.

Страшна и ужасна слика почела се стварати у Угарској. Средњих газда, душе и одржаваоца државе нестаде. Намножише се силни велепоседници, али још куд и камо више пролетара, тако да кажемо: бескућника и беспоседника.

Ове жалосне прилике морају утицати на друштвени развој и на саму државу. Држава се још није латила, да лечи ово ужасно стање, али се тим види силнији покрет од доле.

Појавила се политичка странка, која хоће редовним путем ово зло да лечи. У програму народне странке, који смо донели, наилазимо више тачака, које су доста добре те које би могле и помоћи. Но против ње је „владајућа система“ дигла сву своју силу, да је упропасти, те јој тиме не да да дође до моћи, када би је видели, је ли тај аграрни (пољопривредни) део њеног програма само варка, да мами присталице, или би она заиста ударила тим путем, те и допунила још свој програм.

Силнији покрет од доле против овога зла видимо у социјалистичком покрету, наших аграрних социјалиста. Болесне прилике изазвале су овај покрет код нас и у грозничавом стању пошао је погрешним путем, који до циља тешко доводи, но то је баш јасан доказ, да је стање угарских ратара грозно, да су многи дошли до просјачка штапа, те без помоћи сами траже себи помоћи ма којим путем.

Међу та два правца појавио се трећи. Спрема се збор газда, збор земљепоседника, за који се до сада већ пријавило 1063 земљепоседника. Задатак њихов је, да пронађу узроке пропадању земљоradника и да нађу начина, како се овој пропасти на пут стати може и помоћи јој. Преко хиљаду већих и великих земљепоседника увидели су, да државне бриговође не воде довољно бриге о ратару, не спречавају пропаст њихову, те хоће они то да учине. Скупили су се и опет силни и моћни, те баш за то сумњамо, хоће ли они погодити праву бригу и невољу оних средњих и мањих ратара, на које је прво зинула опасност и којима прети пропаст. Са радозналошћу чекамо рад њихов, а још већма они, којима пропаст над главом лебди.

Време је, да се овоме нађе помоћи. Ратар у Угарској је на ивици пропасти и за то невољи његовој треба брже и радикалне помоћи.

Правда.

Нови Сад, 4. маја.

Гоњење народности. У Колошвару је и опет суђено и разуме се **осуђено је њих шеснаест Румуна**. Још прошле године, приликом осуде вођа румунског народа у познатој поротној парници због реплике, послали су многи Румуни поздраве осуђенима. Те поздрављаче хватало је државно одветништво и вукло их пред суд те их и осуђивало, јер су се усудили поздравити тобож „бунџије и тиме хвалити злочин“, ма да онда још није донесена коначна пресуда, јер је против ње био уложено протест, те се и није знало, да ли ће их и највиши степен суда изречи кривима и њихово делање незаконитим. У прошли понедељак стајало је пред колошварском поротом због те кривице и опет шеснаест Румуна, који су сви осуђени, и то: уредник листа „Трибуне“ Балтес, за то, што је тај поздрав у листу штампао, на два месеца затвора и три стотине форината глобе, која ће се од кауције одбити. Оптужени Никора на 100 фор. глобе, 8 оптужених сваки на 50 фр. глобе и њих 6 на 25 фор. глобе и заједничко сношење трошкова. Дакле уз два месеца затвора још и преко хиљаду форинати глобе. Па докле тако?

ЦРКВЕНЕ РЕФОРМЕ ПРЕД ГОРЊИМ ДОМОМ.

У борби око заосталих реформа и опет је дошло до битке међу горњим домом и и посланичком кућом. У уторак била је седница, у којој је на дневни ред дошла **слобода вере**. Као што је познато, у горњој кући при последњој расправи о слободи вере, дошло је до оне жалосне комедије, да је гласање прошло, а пред-

---

ПОДЛИСТАК.

ТУЂИ СЛУГА.

НАРОДНА БАЈКА.

I.

Кад радиш па уживаш, нека ти је Богом просто! Али, кад ти је срце запечаћено мртвим воском, онда је то проклество.

Давно, давно, у једној вароши живео је неки Јевта кујунџија. Чудили се и бели и небели како је томе човеку ишла пара у руку. Ама чега се прихвати донесе му обилато пара.

А он ни кучета ни мачета. Седне у вече са својом Станом па вечера комад сува хлеба. По вечери се закапија па легне. Нит' је коме ишао нити ко њему долазио.

А код толиког богатства ни Богу тамњана. Дође му просјак.

— Удели, Бог ти здравља дао!

— Одлази! Није те ни стид!.. цичи Јевта, а сав се накострешио.

Дође трговац из чаршије.

— Јевто, позајми ми 100 дуката ..

— Од куд ми! Ти мислиш ја кујем дукате. Немам!..

Па какав је он био према људма такви су и они према њему. Нико за њ није марио.

II.

Година за годином а он све богатији. Озидао двор па га оградио зидом. Није му могао прићи двоножац па да је не знам ко. Смешкао се задовољно како је то све измислио и како му је за руком пошло.

Али Стани то већ није било право. Свакога вечера, како седну за мршаву вечеру, она би му пребацивала:

— Докле ћемо овако?... Видиш, већ нам главе оседише а ми онако те онако. Кад ћемо и ми у кући појести бољи залогај. Код толиког богатства ја сам гладна.

— И ја сам, жено, вели Јевта.

— Па кад ћемо једном и ми почети као људи живети?

— Само док напуним онај седми ћуп.

Стана саже главу и ућута, а он упали жижак и оде у подрум.

У једном ћошку лежало је у ћуповима благо његово. Он спусти жижак на земљу па скиде поклопац са једног ћупа. Само жежено злато...

Он се смешкао. Маши се руком у џеп, па извади још неколико дуката те их спусти у њ. Тихи звекет злата одјекивао је у души његовој.

— Ај... децо моја!.. говорио је он у неком заносу .. Зар да вас просипам? Та пре ћу се са животом растати него с вама!...

И онда поче отварати друге ћупове и мешати злато рукама...

Осећао се потпуно срећан. Ни чим му ту срећу не би могао нико накнадити.

У глуво доба враћао се у своју одају и задовољно би се спустио на постељу да отпочине.

III.

Прођоше године. Јевта већ са свим остарио а Стана се погрбила.

Он је осећао да више не може потрчати као пре. Из јутра је волео и мало дуже пролежати у кревету. Често пута мрзило га да се сагне; једном речи, осетио је немоћ...

Стана још горе. Почела му већ горко пребацивати његов тврдичлук.

У дубини душе осећао је да Стана право има, али се не може никако решити да дарне своје благо.

— Коме штедиш, коме чуваш? Зар нам већ није смрт куцнула на врата?.. Па зар да умремо жељни залогаја код толиког блага?..

Он јој не одговори ништа, али се замисли. Изиде из куће и оде у чаршију премишљајући... Застаде пред једном касапницом и купи меса па га однесе кући.

— Ево, зготови добар ручак, па ћемо и вина узети.

И опет оде у чаршију. Тумарао је свуда очекујући време ручка. Осећао је страшну глад.

Кад би време он узе једну оканицу вина па се крете кући.

— Је ли готово?

— Јесте.

— Дај!.. Ево вина!..

И заседоше за совру. Залогаји се топише у устима.

— Додај ми вино.

Усу и њој и себи, па се напи...

— Охо — хо — хо!.. Деде још по једну!

Вино поче радити. Очи му се засветлише; крв проради...

— Баш сам луд!.. Право велиш! коме течем?.. Од данас ћемо живети!..

И попи опет чашу вина...

И учини му се леп овај живот. Мислио је: ништа боље од добра ручка и чаше вина.

— Шта сам ти пута говорила!

— Имала си право!.. Треба и жену послушати!.. Сад ћеш видети!..

Па се диже и оде у подрум.

Дође ономе ћошку где су му ћупови с благом, и таман да се маши, а нека црна прилика ухвати га за руку.

— Шта ћеш? — упита га.

— Хоћу паре, — рече он забезекнут.

— Ово не смеш дарнути! — рече Арапин.

— А ко ми брани кад је моје?

— Ово није твоје!

— Ја чије је?

— Пере касапина.

— Ја не знам тога човека.

— Ово је његово.

Јевта и не знајући шта чини, оде из подрума.

Сутра дан покуша опет да узме новаца али га Арапин опет одби...

Стана стаде па рече озбиљно:

— То је неко проклество!..

IV.

Јевта оборио главу па иде као убијен. Дође ноћ, а он се гладан спусти у постељу. Али

седник није знао и није могао да израчуна, да ли је предлог пропао или је примљен?! Него је сутра дан тек донео глас, да је на обе стране пао једнак број и да он гласа за предлог. Опозиција је и ово чудо примила, али је још исти дан одузела од тела душу, избацила из слободе вере закон о безверју. Овако крња слобода вере дошла је поново пред посланичку кућу, која је решила, да се цео закон о слободи вере заједно са пропалом рецепцијом Чивута поново пошље горњој кући. У прошли уторак бавила се горња кућа са овом поруком и опет је дошло до збрке. Једни су говорили, да се не може гласати о читавом закону, него само о безверју, пошто су остали делови примљени; други предлагаху, да се гласа: да ли се прима извештај одбора горње куће, који је препоручио цео предлог, а уз овај бог зна још колико других предлога није било. На послетку је председник ставио питање: да ли кућа прима извештај одборов (што значи: прима и предлог) или га не прима?

После гласања израчунало се, да је за слободу вере, т. ј. за извештај, гласало 117 чланова, а против 116, дакле да је **слобода вере примљена са једним гласом.** Но на брзо се испоставило, да је **влада ову победу однела забуном опозиције,** на име: досадањи стални противник свију предлога, румунски митрополит Мирон Роман, по сред силних предлога није добро чуо питање председниково, те је у забуни место са не (т. ј. да не прима предлог одборов, који је тражио, да се читав предлог прими) гласао са **да.** Тумачи се тиме, да је митрополит мислио, да се гласа о предлогу грофа Зичија, да се не прима предлог о безверју, те је гласао са да. Да те забуне није било, за предлог би гласало само 116, а против 117, и тако би овом приликом **слобода вере пропала** већ у опћој расправи.

Но влада је добила мило за драго при посебној расправи за безверје. За овај предлог гласало је 115, а против предлога 119, и тако је **безверје поново одбијено са четири гласа већине.** Слобода вере дакле враћа се и опет крња и то без главног дела — враћа се тело без душе. Тиме је расправа одложена за сутра дан.

У среду је настављена посебна расправа и одмах у почетку избацила је опозиција §. 24., који говори о новчаним обвезама спрам своје старе вере код оних, који ступе у безверје. Иста судбина постигла је одељке 22., 26., 27., 28. и 29-ти. Све их је редом опозиција одбацила. После овога отворила се бурна и жива дебата међу вођом опозиције грофом Зичијем и председником бароном Вај-ом. У другим приликама и сувише достојанствена горња кућа чула је у тој препирци, у коју се и други мешаху, добацивања: незаконитост, спречавање слободе и т. д. Зичи најпосле предложи, да се гласа о целом предлогу, јер је био сигуран, да би га свалио; но председник то не допусти, него реши, да ће се овако крњ предлог послати посланичкој кући.

После одмора прешло се на **рецепцију Чивута.** Зичи је предложио, да се читав предлог одбаци и председник после тешке муке, јер је било вазда предлога, поднесе питање: да ли кућа прима предлог о рецепцији Чивута за опћу расправу, или не? После поименичног гласања стрепиле су обе странке, јер је размер гласова био такав, да је свака странка могла рачунати на победу са једним до два гласа. Мртва је тишина наступила, када председник објави гласање, по ком је и **за и против примања Чивута пало једнако гласова: на обе стране по 107 гласова.** Председник изјави, да гласа **за** рецепцију, и тако је предлог **рецепције примљен** за основу специјалног (посебног) расправљања са **председниковим гласом.**

Опозицију је ово огорчило, и сву снагу прибере да би бар поједине одељке одбацила. Одмах **други одељак,** који је језгра читавог предлога, а који говори о томе да Хришћани могу прелазити у јеврејску веру, опозиција **избаци са једанајест гласова.** Борба ће се у четвртак наставити.

Овом приликом влада ће дакле из горње куће изнети као победу два тела, али мртва тела, којима је опозиција извадила срце, јевгру и пустила их да живе — ако могу.

ВЕСТИ ИЗ СРБИЈЕ.

Београд, 3. маја.

Нов министар финансија. Као што смо јуче јавили већ за министра финансија наименован је Стеван Поповић досадањи началник министарства финансија. Званичне новине доносе ту вест и тврде да кризе нема, но по свима изгледима ово стање не може дуго трајати; а што је нађен и нови министар то је само зато да ово место не би дуже време било празно пошто краљ још није могао да дође до споразума са радикалима.

*

Вукашин. Говори се да је Вукашин Петровић отишао у Париз, да онамо, тајно, поново поведе преговоре с банкама, а уз старо друштво своје. Како сутра иде и барон Лесак у Париз, а и још неки други знаци казују то све, ово није баш тако невероватно.

*

Делегиран. Као што „Одјек“ сазнаје Стеван Д. Поповић примио је портфељ министра финансије, не само с одобрењем но и по наваљивању шефа напредне странке. Добро је знати ово за карактеристику ситуације и обележавање одговорности.

*

Чудноват одбор или комисија. Нови министар финансија, пошто је осигурао себи саветништво, загазио је у један велики посао! Веле да се носи мишљу из корена да излечи наше финансије — банкротством! А да би имао друштва у томе, те да славу око тога још с ким подели образоваће се један одбор или комисија, уз министра финансија без кога или које министар ништа неће сам радити, а који или која ће министру давати „потпору“ и, наравно, делити с њим одговорност и славу за велико ново дело неутралне, односно напредњачке владавине. Тај одбор или та комисија има да буде бабица за рађање онога несрећнога детета које се зове: државно банкротство краљевине Србије. Баш смо ради да видимо ко су ти Срби и грађани наши, који ће примити на се улогу, да буду чланови тога банкротскога одбора, те да и своје руке замешају у ово духовито напредњачко решење, да Србију „изведе“ из ћорсокака у који је она његовом помоћу и сарадњом доведена.

„Одјек.“

Политички преглед.

Криза.

Наступио је и четрнајсти дан кризе Банфијева кабинета. Четрнајст дана љуља се већ столица испод Банфија и он се још — држи Но од тих четрнајст тешких дана није ни један донео по Банфија повољне гласе јер нити се до данас испунила жеља владине странке да Аљијарди буде опозван из Беча нити је Банфи добио задовољштине јер **протест у Рим до данас није послат,** нити је Банфи добио још од краља какво „ласкателно“ писмо. Владина странка бацила се сада на маневрисање; њене новине сваки час доносе нове гласове, час да је Аљијарди из Беча позван у Рим, час да је Калноки одступио. Но у тим вестима није било ни слутње, а не истине, него је то само било изјављивање шта би влада желила. У овај мах криза стоји овако: Аљијарди нити је позван из Беча у Рим нити има за сада изгледа да ће бити позван. Калноки је добио од краља задовољштину па ћути, а Банфи није добио — ништа, него је уз све још и потучен у горњој кући. Свакако дакле да је по Банфија најтежи положај, јер он је најнесигурнији, он је највише срамоте у овом судару претрпео, а задовољштине није добио никакне. Одмах после седница горњег дома ићи ће Банфи у Беч, да чује црно или бело, да добије или задовољштине, или орден са — отпустом!

О Македонском покрету.

У Македонији се сукобљавају народне тежње српске, бугарске и грчке и према томе је Македонија врло згодна, да игра улогу јабуке сваког оног, коме би слога између балканских народа кварила економске, политичке и освајачке рачуне на балканском полуострву. Отуда бива да Аустро-Угарска држи страну час Бугарској, а час Србији у погледу Македоније. То све бива како кад Аустријски интереси захтевају и она увек гледа да Србију и Бугарску држи увек у непријатељству. Тој игри Аустро-Угарске, иду на руку сопствена заслепљеност балканских народа и многих њихових државника, који мисле да им је боља међусобна отмица помоћу каквог страног заштитника, него међусобни споразум и заједничко сузбијање оваког уплетања тих страних патрона, за чији се рачун и Бугари и Срби свађају, без икаква изгледа, да ли који од нас може имати користи од тих свађа и раздора. Сву корист од наше свађе само Аустрија добија. Не треба далеко да идемо, доста ће бити ако овде споменемо, како је Аустрија, пошто је притисла Босну и Херцеговину, како је натерала Србију под напредњацима да зарати са Бугарском и да продире у Македонију. Ово није тајна, за ово постоји и конвенција између Србије и Аустрије. Али чим је у Србији пало напредњачко министарство, а у Бугарској дошао Стамбулов, онда Аустријско пријатељство из Србије прешло је у Бугарску и видимо, да је Бугарска закључила конвенцију са Аустријом против Србије. Шта значи то, што Аустрија час Србију а час Бугарску тера да отму Македонију? Зар политичари не виде овај план Аустријске политике? — Зар нам ово није доста, да отвори очи свима нама и у Београду и у Софији и у Цариграду, те да разумемо праву вредност Аустро-Угарског пријатељства и смерове њене балканске политике. Сад смо мислимо на чисто овом и оваком политиком Аустро-Угарске. Нама остаје још да видимо: хоће ли се једном и Бугарска и Србија одрећи Аустријског протекторства те да заједнички радимо на ослобођењу Македоније.

„Одјек.“

Познат посланик.

За време бављења краља Александра у Паризу, донели су неки српски листови белешку о „популарности“ српског посланика, Гарашанина, у Паризу, који је тако „познат“, да му новинарски дописници чак ни имена не знају, јер су га редовно називали час „Франасовић“, час „кнез Гарашанин“! Да Гарашанин није за ово последње време, ништа изгубио од своје раније „популарности“, уверио нас је један телеграм, који је изишао у „Новој Слободној Преси“, у њеном броју од четвртка, у коме дописник из Париза јавља: како је краљицу Наталију, приликом њеног поласка из Париза, испратио до железничке станице поред осталих, и српски посланик — Франасовић!!

Победа антисемита у Бечу.

Антисемити (противници Чивута) победише при избору за подградоначалника вароши Беча. Њихов кандидат познати вођа противника Чивута др. Луегер добио је при избору за подградоначалника вароши Беча 66 гласова, а стари градоначалник др. Ригер добио је 70, двојица нису гласали. Ригер се није хтео оваког избора примити на што је наступио нов избор при ком је Луегер добио поново 66 гласова а 69 гласаница било је правно, при трећем избору добио је Луегер 65 гласова, а пошто друге гласанице беху правне он је сада по закону за изабраног подградоначелника проглашен. Међу противницима Чивута и хришћанским социјалистама велико је одушевљење, дочим су Чивути и други либерали са свим утучени. Градоначалник Грибел опростио се са свима званичницима и одлучио је да даде оставку.

ШАЈКАШКИ РИТОВИ.

У тителоном орезу на Ђурђев-дан.

У 55. броју „Заставе“ изишао је допис из Шајкашке, у ствари наших ритова. Изгледа да г. дописник није изнео ствар ни потпуно јасно ни са важношћу, коју ова ствар заслужује. С тога смо ради одговорити на тврдње г. дописника и побити некоја места његова дописа, особито она, која се не слажу са правим стањем ствари.

У допису се у првом реду истиче рад министарског повереника и одмах за тим, неосновано обара

му сан побеже. Окретао се и превртао до саме зоре а у зору заспа и поче сањати.

Као јави му се онај Арапин и рече: да ће он код овога блага умрети од глади, него нека у онај пањ крај реке сапне сво благо па нека иде, заједно са женом, у свет.

Кад се пробудио сунце високо оскочило. Он изиде да се умије и виде крај реке, што му је поред куће текла, један орахов пањ.

Њега обујми нека сила да уради као што му је у сну заповеђено.

Уми се па приђе пању, и стаде га загледати... Најпосле, науми да га издуби као ступу. Оде у кућу, узе алат па дође пању и поче га дубити.

Посао му је ишао брзо за руком. До подне је био готов. Још направи и чеп, којим ће пањ запушити.

Кад то све сврши он отрча у подрум и поче износити ћупове с благом и сипати дукате у ону дуботину... Кад је био готов, он узе чеп и зачепи.

— Ходи, Стано, помози ми.

— Шта ћеш?

— Да уваљамо пањ у реку.

Стана послуша без речи. И уваљаше.

— Сад, хајд'мо.

— Куда?

— У свет.

Стана само узе један хаљетак па, послушно као дете, пође за њим.

*

У једној вароши — под заход сунца — живео је неки Пера касапин. Био је то богат човек да се о његовом богаству причало. Али, поред богаства, Бог му дао и добро срце па му се сваки живи дивио. Сиротињу је помагао и видом и невидом, сваки је ја л' код Пере, ја код његове жене налазио утехе.

Једног јутра стадоше једне таљиге пред његову касапницу. На таљигама беше грдна пањина.

— Шта је то? — упита Пера.

— Ништа, газда Перо, — рече један рибар. — Ја и Јаков ловисмо ноћас рибу па ништа. Кад баш у свануће вода избаци овај пањ, а ми рекосмо: „Хајде да га понесемо Пери! Онај његов и онако је окљеван“.

Пера се насмеја.

— Хвала вам, кад ме се сећате! — рече. — Ево, да га сад наместимо.

И рибари склоните стари пањ па наместите нови. Пера их позва на част.

Прође од то доба две године. Пера једнога дана секући месо, пробије пањ и види да је шупаљ. Загледа у шупљину — сјаји се. Он скиде чеп и нађе на грдно благо...

Он склони благо и удари нов чеп. А помишљао је да потражи рибаре па да подели с њима... Али рибари беху отишли на воду.

Још се Пера није од чуда повратио, кад смотри пред касапницом једног старца и бабу где гледе у његов пањ. Он је мислио да гледе у јагње печено на пању, па им осече по парче меса и пружи.

— Хвала! — рече старац. — Нисам гладан. Гледам овај пањ.

— Пањ? — упита Пера зачуђено.

Старац му рече да у том пању има новаца.

— Од куд ти знаш? — упита Пера.

— Кажи ми како ти је име?

Пера каза.

— Е, твоје је!

И ту му старац исприча ово што знамо.

Пера их пун радости уведе у кућу. Јави жени и рече ко су ово двоје старих. Нареди јој да им спреми добар доручак и собу.

— Па да вам дâм ваше благо, — рече.

— Не ћемо! Оно је твоје, није наше!

— Онда ћете остати код мене као моји родитељи да вас храним и сараним!..

IV.

Али, не лези ђаволе! Што се не дâ — не дâ... Ни два дана не могоше остати!...

— Морамо ићи!

— Ама куда?

— Куд нас судба води.

— Онда да вам дâм ваше паре.

— Не ћемо!

— Остан'те на ручку!

— Не ћемо.

— Е, ваљда, не ћете празне руке отићи. Жено, умеси им једну погачу.

Па намигну на жену и рече јој да замеси у тесто коју прегршт дуката. Жена послуша.

Кад погача би печена, Пера им спреми још јестива и метну у торбу.

— Е, с Богом, Перо, — рекоше старине.

— С Богом!

— Нек ти је алал!

И одоше.

Оставише се пута, па ударише преко њива и ливада. Наиђоше на један чајир пун стоке. Чобани се окупили око ватре да ручају. Једно чобанче перушка врућу проју.

Стани удари вода на уста.

— Старче, ја бих проје!

— И ја, бако.

— Да им дамо погачу за проју.

— Да дамо, бако.

И приђе старац чобанима те понуди размену. Они једва дочекаше, па их још позваше на ручак, али они не хтедоше. Само старац запита:

— Чија је ово стока?

— Пере касапина.

— А ви?

— Ми смо његови чобани.

— Поздравите Перу! С Богом, децо.

Па оде с бабом даље.

Чобани хтедоше засладити ручак па начеше погачу. Али се запрепастише кад видеше у сваком залогају по дукат. Покупише оне паре па их чобанбаша однесе газди

— Ама није могућно! — рече он по што саслуша чобанина

— Тако је

— Јадни Јевта! Робовао је целог века другоме! Боже, што ти је судбина!..

Он узе оне дукате и подели чобанима.

„Дело“. **Јан. М. Веселиновић.**

углед управи ритским земљама. Да ли и колико ово *стоји*, види ће се ниже.

Истина је, да је насип у I. заливу чурушком, надаљском, госпођиначком и жабаљском риту велика вода 11. априла провалила, и да је том приликом поливено близу 16.000 јутара земље, али је и то истина, да је томе крива баш управа, којој је на челу министарски повереник, а не општине, које по дописниковим речима не хтедоше насип повисити и проширити И поред најбоље воље, да се насип повиси и прошири није то могуће било извести, јер је министарски повереник позвао општине у конференцију тек за 9. март ове године, где је закључак донесен, да и општине желе повишење и проширење насипа у I. заливу, али да се ни у какво подузимање упуштати не могу, док се ритске земље од државе не откупе.

Из овога се види, да је министарски повереник са својим предлогом одоцнио, јер да се 9. марта о. г. и донео закључак о повишењу и проширењу насипа у I. заливу, извести се не би могао пре велике воде, јер по поднесеном пројекту, 770.000 кубичних метара земље немогуће за један месец дана у насип унети; у опште за оправљање или подизање насипа није време у пролеће пред велику воду већ лето и рана јесен. Кад је министарски повереник хтео нешто да учини, то је ваљало раније учинити, а не онда се сетити, кад је велика вода на прагу. Заборав његов, хоће да се упише у грех општинама. Општине најмање могу томе криве бити, јер као што је горе речено, нису оне једини фактор, од кога зависи радња или нерадња. Да су пак општине имале свога разлога, што су донеле поменути закључак, види се из тога, што повишењу и проширењу насипа није време у марту месецу и што су општине у материјалној незгоди, јер кад се узме у обзир, да је у години 1893—94. за подизање насипа у IV. заливу издато близу 260.000 фор. од чега 68 и по проц. на општине спада; за канализацију у II. и III. заливу 130.000 ф. од које своте општине 75 проц. платише; за банкет у II. и III. заливу од 90.000 ф. уплатише општине 81 и седам десетина проц. поред тога је отпочета канализација у IV. тек задолмљеном заливу и напослетку рачунајући редовне издатке око одржања насипа и канала, откуп ритских земаља, порезе и др. у износу око 130.000 ф. наступа питање, од куда да општине набаве на један мах толико силан новац? Изгледа, као да тај сав рад, који руководи министарски повереник, иде на то, да се општине уморе те да се својој судби предаду, како би неко своју цел постићи могао.

Покушаћу да доважем, да нису општине криве, што су ритске земље у I. заливу поплављене.

Напоменуо сам горе, да изгледа, као да је министарски повереник хотимично тако доцкан изнео питање повишења и проширења насипа у I-вом заливу, јер знајући, да се такав посао у ово време не ради, даје му се прилика, да можда са неудаће кривицу на општине бацити може. И ево нађе се баш г. дописник, да општинама у грех упише, што су ритске земље поплављене, а зна се, да поред општина има више и већих фактора, који у тим стварима решавају, а највећи је минист. повереник са својим особљем, који се тако рећи ни најмање не обзире на мишљење и пристајање интересанта. Већ и са тога је кривица код минист. повереника, што је, знајући како стоји са насипом у I-вом заливу, дао радити не у тој мери прешне послове. Кад се зна, да је највећој навали воде изложен насип у I-вом заливу и да је тај најслабији у целом Потисју, онда је требало тај за времена повисити и проширити а не канализацију у II-гом и II-ћем заливу спровести, а у IV-том отпочети, већ се са тим новцем могао I-ви залив задоста појачати.

Из овог се јасно види, да је немилице трошен општински новац у оне радове, који за сада нису били од преке нужде, а напуштало се животно питање у I-вом заливу, где је највише и најбоље земље, и од куда су општине више прихода добијале, него из свих других залива. Као да се на тај залив око бацило, да се ту моћ, односно приход општина скрха, те ће се тако лакше можда цел постићи.

Погледамо ли на саму обрану тога насипа, којим по својој увиђавности руководи сам минист. повереник, види се, да мишљење није без основа.

На насипу у I-вом заливу није било као што би требало задоста материјала; кад узмемо у обзир, да је приликом обране ударано коље и фашиниран насип, па кад је вода прешла ту висину, да су коље и фашине вађени, и у висину воде поново ударана и фашине преплетане, онда свако па и нестручњак мора рећи, да је тај поступак врло рђав, јер извлачењем коља из насипа, који је водом поливен, баш се насип квари много више. То никако не би смело бити, већ је пропис, да се према растењу воде и фашинирање диже тако, да се први ред не квари, јер тај чува насип и приликом опадања воде, него се фашинира према потреби у 3—4 реда. Кад се дакле то није чинило, већ се први ред, кад га је вода прелила, морао чупати из насипа, те према растењу воде поново у већ искварени насип ударати, јасно је, да је било небрижљивости од онога, који радом управља, и да није могло бити у приправности потребитог материјала. Кад се узме у обзир, да је насип у I-вом заливу заједно са насипом уз јегричку бару 33 километара дугачак, па је на тој дужини до последњег часа само један мерник био, може се мислити, каква је то обрана била. Узмемо ли у обзир даље, да је и радника готово до последњег часа врло мален број био, и свет, који је својевољно хтео своје добро у колико је могуће било да брани, на насип пуштан није, није чудо, да је катастрофа наступила, јер у последњем тренутку (10. априла, дакле један дан пре катастрофе) реквирирана силом помоћ није била у стању на пут стати навали воде. Истина је, да је у последњем часу насип робија бранила, али је куцнуо био већ дванаести час, а у то се време робијом ништа урадити не може.

Доказано ји овим, ко води обрану приликом велике воде, па је доказано и то, да управа ритских земаља, или као што дописник наводи „задруга", на насипу ништа чинити нема, нити може, нити се ико од интересованих тамо припушта. Према томе је са свим неоснова она тврдња и замерање управи, кад се говори, да на насипу нико од управе виђен није. Јесте, истина је, да су тамо надсолгабирови били, и да је у последњем часу јавна робија морала чувати насип. Није све то као што се вели, параде ради било, већ што се морало, (а камо наше среће, да је пре чињено) јер по XXIII. зак. чл. од 1885. о водама (§§. 147—151) дужне су све власти у помоћ притећи у таким приликама, и јавном робијом насипе по могућности бранити.

Из приговора: како задруга није требала дозволити, да се људи силом на рад гоне, да се меша државна и општинска власт, да се и ми и дошљаци силом гонимо забадава на рад, да је управа странцима требала платити и обрану у своје руке узети и т. д. изгледа, да дописник не познаје са свим ствар о којој пише, јер по начину писања, не могу ни претпоставити, да злонамерно изврће.

На завршетку имам дописнику приметити, да није лепо сумњичити управу ритским земљама и њене чланове, као да ће се они од конзорције подмитити дати; како би ова могла после поплаве у риту остати још десет година, кад се зна, да управа ни у таким питању нема удела, него једино општине оличене својим заступништвом.

Наш садањи заиста тежак положај уверава нас, да није било упутно у новообграђеним заливима каналисацију извађати, палате зидати на насипима, за које се у напред не зна, да ли ће навалу велике воде одржати, а запоставити ојачање насипа у једном од најглавнијих залива који нам тако рећи, све трошкове подмириваше.

Није било упутно у III. новообграђеном заливу у канализацију до 150.000 фор. избацити, па тек за тим увидети, да су насипи слаби, те до велике воде — што но кажу на врат на нос — подизати 7 мт. широк банкет шта нас је до 100.000 фор. стало, да, ал ту банкин део рита најниже лежи. Па и тај III. тако ојачан залив није издржао прву велику воду. А за цело, да би упутније било, да је руковођење минист. повереника још 1893. године I. залив ојачало, у место отпочете канализације у IV. тек задолмљеном риту, али да, ту је опет конзорцијино бело блато требало исушити. Па све те огромне трошкове морадоше општине, као што пре поменуто — према конзорцији са далеко већим процентом подмирити.

Начин, како су све те грађевине извађане, ко подузетници беху, и како поверени им посао обавише, за овај пут не ћу спомињати.

Каковом успеху да се надамо, ако се и у будуће буде овако мудро, све са рачуном а без наше саизволе жарило и палило?

Све му том треба завремена доскочити, па кад будемо самостални у својој рођеној ствари радили за цело, да се таково што не ће моћи догађати; да пак ту жељену самосталност постигнемо, а курталишемо комисариата — тога туторства под којим смо ево 20 и више година, ваља да у нормално стање дођемо и да се као друштво конституишемо.

ПОЗИВ
НА ПРВУ РЕДОВНУ СКУПШТИНУ
СРПСКОГ ЗАНАТЛИЈСКОГ УДРУЖЕЊА
у Митровици.

На основу члана 52-ога с погледом на члан 53-ћи правила „Српског занатлиског удружења у Митровици, подписани управни и надворни одбор именованог удружења позива све редовне чланове удружења у Митровици; савезне одборе и удружења ван Митровице:

На прву редовну скупштину „Српског занатлијског удружења", која ће се држати на дан 22. маја ов. године (други дан Духова) пре подне у 8 сати у Митровици, са овим дневним редом:

1. Избор председника, подпредседника и два пословође, за вођење скупштинских послова и записника.
2. Избор пет лица, за оверу скупштинских записника.
3. Избор одбора од пет лица, за преглед рада управ. и надзор. одбора и имаовине удружења.
4. Избор одбора од пет лица за предлоге управ. и надзор. одбора као и молби и жалби, које скупштини поднети буду.
5. Давање разрешнице управ. и надзор. одбору.
6. Избор председника, подпредседника, благајника, два пословође и десет чланова за управни одбор.
7. Избор председника и 6 чланова за надзорни одбор и
8. Предлози појединих чланова.

Изасланици савезних дружина и одбора, треба да имају пуномоћија оне савезне дружине или одбора у чије име долазе као заступници. На сваких пет редовних чланова, долази по један изасланик.

Позивају се чланови удружења у Митровици, а и савезне дружине и одбори, да горњег дана буду сви у Митровици, како би скупштина рад свој одпочети могла. Савезне су дружине и одбори дужни да на пет дана раније пре скупштине известе подписани одбор, колико ће из ког места изасланика доћи. Свако потребно објашњење даваће подписани одбор кад се на адресу његову, Паробродска улица бр. 3. обратило буде.

Очекује се од савезних дружина, одбора и редовних чланова удружења из Митровице, да ће се овом позиву одазвати.

У Митровици 25. априла 1865.

Председник управног одбора „Српског занатлијског удружења": Бранко Веселиновић. Подпредседник: Гавра Миловановић. Благајник: Т. Ј. Стојановић. Пословође: Сава Видаковић, Љуба Младеновић.

Председник надзорног одбора: Милутин Савић.

Чланови управ. и надзор. одбора: Арон Мединац, Глиша Говорчиновић, Стојан Негован, Сава Главашки, Сава Коић, Наца Крестић, Глиша Јанковић, Коста Ристивојевић, Влада Стојановић економ, Никола Радосављевић, Никола Петровић, Лаза Стајић, Спаса Рајковић, Петар Јосимовић, Илија Крсмановић.

Вести из народа.

Из **Новога Сада** пишу нам:

✝ МИЛУТИН МИЛОШ МАЛЕНЧИЋ.

У уторак по подне (2. маја) дојави нам електрична жица изненадну и тужну вест, да је тамо у граду Земуну, након кратког али тешког боловања, у 48-мој години живота свога преминуо Милош Маленчић, вредни и истрајни радник штампарски, некадањи многогодишњи главни слагач „Заставин" и дугогодишњи председник „Типографског друштва новосадског", а у потоње доба технички деловођа у Земуну. Та кобна и немила вест пронела се за тињи час по свем граду нашем и изазвала је искрено и топло саучешће мал' те не свију грађана овдашњих, који честитог покојника из ближе познаваху; јер Милош је својом простосрдачношћу и искреношћу, својим одмереним и скромним животом, својим смерним и учтивим понашањем свачије поштовање уживао — свачије срце за се придобио.

Милош Маленчић важио је као један од најинтелигентнијих радника штампарских, коме је ретко било пара наћи. По благој природи својој, по своме искреном срцу српском и индивидуалном уверењу свом — ма што је био радник листова разних политичких начела — није припадао никојој странци, никојој партији. Милош је био Србин — сав Србин. Он је једино гледао спас и напредак свога рода српскога у она четир значајна слова, што Србу пише на грбу — он је одлучно био тога уверења, да „само слога Србина спасава". Али уза све то био је искрен и непоколебив присталица онога соја људи, који напреднија начела исповедају. За то се вазда и одлучно борио за срећу и бољитак потиштеног сталежа радничког. У тој борби а са чврстим уверењем, да ће и запостављене и презрене раднике кад тад боља и сјајнија будућност обасјати, да ће једном и њих сунце лакшега живота огрејати — у тој нади и том уверењу оставио је наш драги Милош овај таштн и варљиви свет данашњи. Али иза себе оставио је и своје верне и искрене другове, који ће се вечито сећати свога неуморног и истрајног поборника, свога доброга и вернога друга Милоша Маленчића, који ће им вазда за пример и узор служити, како треба да се узајамно поштују, како треба да један другом у помоћ притичу... Оставља за собом своје старе и изнемогле ојађене родитеље — оставља их, да до суђеног дана кукају и наричу за изгубљеном узданицом својом, да сузе пролевају за изгубљеним ранитељем и бранитељем — за својим милим сином Милошем. Оставља неутешну браћу и сестру своју, оставља све нас, да га се до смрти своје сећамо и спомињемо.

Тело драгога друга нашег Милоша опојано је 3. маја о. г. у срп. правосл. цркви земунској, а за тим је предато на сахрану тамошњем гробљу.

Самртнички ковчег покојников био је окићен са 6 лепих венаца с тешким свиленим тракама, од којих је један и „Новосадска типографска дружина" по своме нарочитом изасланику послала.

Колико је покојни Милош знао стећи љубави и поштовања и ван свога роднога места, тако рећи у страном свету, најбоље сведочи његов сјани спровод и оно топло саучешће земунских грађана и околице. Земунски грађани засведочише тим, колико умеју и знају ценити и поштовати честита и вредна радника. С тога нека приме нашу најсрдачнију захвалност. —

Стојећи чело још са свим свежег гроба драгога пријатља свога, а на вечитом растанку са њим, довикујемо му са преспуњеним болом у срцу: Мир твојим утрођеним костима радничким, мили друже наш! Нека ти је лака црна земља, која ти је тако тешка за живота била!

А. Л—ћ.

Вести из привреде.

Козе против пацова. Једне немачке пољопривредне новине саопштавају овај случај: „У једном селу у Поморавији, било је код једног домаћина много пацова, против којих је он сва могућа средства употребљавао, али без довољног успеха, јер се тај гад страховито множно. Случајно купи две козе и смести их у једну одају, где је највише пацова било, јер бољу одају није хтео козама да уступи. После неког извесног времена примети домаћин, да је у тој одаји нестало пацова, и док су те козе у тој одаји становале није било пацова, а кад је после године дана домаћин козе продао, пацови се опет поново указали, а кад је домаћин друге козе купио и тамо сместио, нестало је и пацова. Домаћин сад непрестано држи козе — и нема пацова!"

*

О давању соли коњима. Со је коњима потребна. Покушаји, које је у томе погледу с коњима чинио Леман на опитној станици у Вајдлицу, показали су: да старији коњи утроши више соли него млађи; да коњи кад раде, више соли троше него за време одмора; и да коњи при храњењу зеленом детелином више соли потребују него при храњењу ливадским сеном. Најбоље је давати со у крушцима да коњи лижу колико хоће. Просечно се рачуна на једног коња дневно 15—20 грама, а месечно око пола килограма. Никако не треба заборављати да се приплодним пастувима со уредно даје, јер со утиче на варење зрнасте хране, коју пастуви добијају, а тиме се знатно ојачава њихова приплодна моћ.

*

Одраћивање младе ждребади. Поступање с младим ждребадма јесте један од врло важних послова свакога одгајивања. Са ждребадма треба поступати исто тако смотрено и брижљиво као с децом. Ждребе је способно за изображавање, али васпитавање његово треба отпочети док је још младо, то јест одмах од ождребљења. Ждребе, које је старо три месеца, уме већ да се баца ногама и оно ће да се баца чим му се причини да му ма каква опасност предстоји. А, кад се већ неколико пута ногама баци, оно је већ покварено и лако ће временом постати опака животиња. С тога се треба приближавати ждребету врло опрезно и увек га претходно ословити (зувнути га именом, јавити му се), те да се никад не уплаши. У свима приликама треба ждребе потапшати, погладити и чешкати, и то у почетку пажљиво и по мало, а доцније постепено четкати га по целоме телу; навикавати га на дизање ногу, на трљање истих, на отварање уста и т. д. — све донде, док се не успе да се сво то без икакве муке чинити може. Давање по један малецни груменчић шећера пред и после тога рада с њиме, ускориће се успех врло. Кад се тако из џепа неколико пута пружи ждребету по који комадић да ослади уста, навићи ће се да одмах дође чим му се за то да ма и најмањи знак, и следиће своме одгајачу и у кућу. Али, то давање шећера не сме бити никад пропраћамо ма и најмањим зачикавањем, т. ј. трзањем понуђене посластице, или штипањем за нос или за уши. Кад се са ждребадма тако смишљено поступа, онда ће за цело бити много мање коња који уједају и ногама бију. Дакле нити се сме са ждребетом рђаво поступати нити се пак сме оставити да расте без постепевог припитомљавања.

*

Шта плаћају људи за добре коње. На продаји коња у Њумеркту, три приплодне кобиле пунокрвне енглеске расе, купио је генерални инспектор немачких државних ергела гроф Лендорф. За петогоду кобилу именом „Хијерс", платио је 33.000 форин. За четворогоду кобилу „Фетфул", дао је 19.900 динара, а за десетогоду кобилу именом „Хазледел" платио је 17.780 круна. Речене три кобиле купљене су за државне ергеле, али осим тога купио је гроф Лендорф за једно немачко коњарско удружење осмогодишњу кобилу именом Склизион са овогодишњим ждребетом, па цену од 39.200 круна. Кобилу „Бизибоди" (мајку Медлерову) за цену од 35 000 форинти купио је Ј. Б. Мапл. Привц Луји Естерхази купио је тринаестогодишњу кобилу с овогодишњим мушким ждребетом за 77.500 круна. За пастува „Тристана" ождребљеног у 1878. години дао је Ник. Луценбахер 57.500 динара. Толике силне хиљаде дају богати људи за једног коња.

*

Шкодљивост мува у шталама и како се оне могу уклонити. Колики утицај имају разне муве у шталама на радну снагу коња доказао је директор пољопривредног завода у Гетингену др. Леман и он је нашао да коњи онолико снаге дневно више утроше (губе), кад их мушице јако узнемирују, колико је даје ½ килограма зоби. Ово је један знатан губитак, који се лети, при дуготрајним врућинама и код једног већег броја коња јако осећа, и који мора сваког мисленог власника коња побудити, да у коњарнику чува своје коње од мушица. Од несносних мува лако можемо коње очувати, кад коњарник лети помрачимо и једну лаку промају у њему про-

изведемо, и кад при кречењу дувара с кречом нешто стипсе помешамо, чији мирис мувама не прија. Или, мушица се можемо и на тај начин курталисати, да у коњарнику један свежањ од ђула — пелена — за тавав вежемо, на којем се мушице радо скупљају, те их затим лако уништити можемо. Све мушице, које у коњарницима живе, могу се даље убрзо, за једну ноћ, истерати, ако се хлорни креч на једну дашчицу у коњарнику поспе и један прозор отвори. Мирис хлорнога креча, који коњма не шкоди, изјури све муве из штале.

*

Колико вреди добра храна и нега. Пре неку годину један мој познаник бив. тада поштар у Ивањици, купи у оближњем селу Лиси једну кравицу за 4 дуката (48 крун.). Кравица је била средња од онд. говеди. Кад ју је купио — причао ми је он — није се могло више намусти у ње млека од једне литре (старе) — 320 грама. Намести је у топлу шталу, набави лепа сена те је добро хранио и свако јутро и вече давао мекиња посољених, уредно је појена и чисто држата. Одмах је отпочела давати више млека и после годину дана давала му је по 7 ока (8.960 кгр.) млека дневно. Музена је три пут дневно и до на 15 дана пред телење, а дала би се мусти и до самог новог телења, али се млеко промени и не ваља. Држао ју је неколико година. Овај пример лепо казује колико вреди стоци добра храна и нега и да је много боље, држати мање стоке па је добро хранити лепо пазити и држати зими у топлој штали, него више, па хрђаво хранити и да се зими мрзне по пољу или у рђавој кошари и блату, као што то бива код наших сељака. Право кажу Швајцарци, ови најбољи сточари: „крава се на уста музе“.

*

Нови такмац кромпиру. У Китају и Јапану из давних времена као такмац кромпиру у народној употреби служи веома цењено растиње с јаким кртоластим кореном, познато под именом Dioscorea satins, чије неговање од скора отпочеше пробати и у Јевропи. По тачном испитивању извесних стручњака, Dioscorea превазилази кромпир укусом, хранљивошћу и другим условима, дајући у исто време сигурну и богату жетву, задовољавајући се више простим обрађивањем и негом. У садашње доба опити у гајењу тога корења врше се у разним крајевима Енглеске и Немачке. У Дрезданској ботаничкој башти врше се нарочити опити, што је доказ особите пажње према овој културној биљци.

*

Усеви у Русији. Руске новине доносе званичан извештај о стању усева. Из тога извештаја видимо, да су се усеви добро одржали преко зиме и да се надају врло доброј жетви. Најбољи су усеви у Кавказу.

Вести из места и са стране.

Управни одбор „Матице Српске“, држао је 2. маја о. г. своју редовну седницу, која је решила око шездесет разних предмета. За др. Љубомиром Радивојевићем, бив. чланом управног одбора уписана је у записник туга. — Угарско министарство тражи од управе да му пошље два примерка основног писма штипендијске закладе Васе Јагазовића и жене му, која требају за министре привреде и трговине. Одбор је послао министарству тражена разјашњења на примедбе учињене рачуну фонда П. Костића за 1893. и на дневнике фонда Текелијиног за неку год. Министарству просвете поднети су извештаји о скупљању камата и враћању дугова Текелијином фонду; а за неке дужнике тога фонда, који су својим дужностима одговорили тражена је дозвола за брисање дугова. — Извештај заводског адвоката узет је на знање и дата су му нека упутства. — На повољно знање узет је извештај адв. и јавног бележника М. Атанацковића из Винковаца да ће се легат од 2000 фор. који је Матици оставио Трифун Недељковић моћи скорим исплатити. — Да је благајница скорим изненада прегледана и у реду нађена узима се на знање. — Изаслати су прегледали рачуне за 1894. — На знање је узет извештај старатеља фондовских добара М. Савић о прегледању земље и салаша С. Ђорђевића. — Примљен је легат др. Љ. Радивојевића од 160 фор. — Кр. сремски суд у Карловцу јавља да је наредио да се исплати легат Данила Бањанина од 185 фор. — Издали су веки зајмови, а књ. одбору новац за награде. — Остали предмети су мање важности

Српска изложба у Амстердаму отворена је 29. априла о. г.

За похвалу. Неколико занатлија и младића српских, пријавили су се управнику Српско-Словенске школе у Северину, да би они били вољни слушати вечерњу школу. На основу тога, управника школе одазвао се је њиховој молби и обећао им је, да ће 10. маја почети предавања у вечерњој школи. Предавања ће се држати три пут недељно и то уторником, четвртком и суботом од 9 па до 11 часова у вече. Предавања су следећа: 1. Трговачка рачуница. 2. Трговачка Географија. 3. Познавање и фабрикација свију врста робе. 4. Књиговодство, просто, дупло и талијанско. 5. Кореспонденција. 6. Меничко право. 7. Француски језик. Сви они предмети предаваће се по најмодернијим писцима и стеченим наукама у Бриселу (у Белгији).

Књижевник — милијонар. Немачки књижевник Густав Фрајтат, који је недавно умро, оставио је својим наследницима осим другог имања милијон марака. — Тако је код Немаца, а како је код нас?

Пробудио се мртвац. Из Лавова јављају за овај случај, који се догодио у селу Визниану. У томе селу лежао је тешко болестан један сељак; од какве болести пак, није нико знао, јер болесник није звао к себи лечника. После дуже болести умре. Његова жена и породица га оплака и све буде спремљено за погреб. Рођаци и пријатељи покојникови стајали су око одра, на коме је лежао умрли сељак и по обичају пили су ракију и разговарали о манама и врлинама покојниковим. Али од једном покојник устане са одра, те покаже присутнима, да још није мртав и да је њихова жалост преухитрена. Кад га положише у постељу, умре сељак након два сата по други пут.

Титула перзијског шаха. Титула перзијског шаха овако гласи: Најузвишенији смртни, извор достојанству, величини сили и слави, слика сунца, брат месецу и звездама, поглавица краљева, изасланик неба, предмет зависти свију смртних, краљ верних, јединога земаљскога престола господар, првог реда поглавица, сен божји, потомак најплеменитијих краљева, господар времена и бића, бранитељ поколења, отац свију победа и прочаја и прочаја.

Отровани од паука. Из Мишковца јављају за овај страшан догађај, који се збио у месту Фај. Породици ратара Људевита Јамбора, након обеда позлило је уједаред и набрзо су се показали знаци тровања. Отац и син умрли су за кратко време, дочим се мати и две кћери бориле са смрћу. Лечник је констатовао, да је у чорбу пао отрован паук и тако се отровала читава породица

Беседа у Долови. Беседу са игранком, приређује доловачко српско певачко друштво „Гусле“ у уторак на летњег св. Николу 1895. На којој ће се на жалост и „чардаш“ играти

† **Елисавета Андреовић**, из Чакова, умрла је после дугог и тешког боловања 3. маја у 7 часова у јутру у својој 35. години.

Трговина.

Нови Сад, 4. маја. — Пшеница прве каквоће 7 фор. 20 нов. Пшеница средња 7 фор. — нов. Пшеница лакша роба 6 ф. 70—80 новч. Наполица 6 фор. — нов. Јечам 6 фор. 10—20 н. Зоб 6 фор. 50—60 нов. Кукуруз у зрну 6 ф. 50—60 н., Маст 48 фор. Сланина сува 50 фор., дебела паљена 52 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки .	40 н.
„ средњи . . .	38 н.
„ лаки . . .	36 н.

Све од 1 килограма.

Теоци .	8—18 ф.	по комаду.
Јагњци .	5—12 ф.	по пару.
Овци . .	— — ф.	„

*

Стање воде под Новим Садом.

3. маја било је 4·88 метара, а 4. маја било је 4 77 мет.

*

Беч, 14. маја. п. рим. (Ориг. извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 10.192 к., а дошло је 2681 ком. млађе врсте и 6954 комада угојених мађарског соја. Свега 9.635 комада дотерано.

У трговини је био промет слабији.

Продавало се:

Прима роба	37—38 н.	изнимно 38½ нов.
Средња „	36—37 н.	
Сремска „	37—38 н.	
Назимад „	36—42 н.	

Ово су цене од килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

Цена је сланини 39 ф.
„ „ масти . 42 ф. Све од 100 кгр.

*

Беч, 13. маја п. р. 1895. (Извештај са воловског вашара М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу Ст. Маркс.)

Пријављено је било свега 5137 т. ј 2146 мађарског, 1458 галичког и 1533 немачког соја, а продавали се: мађарски од ф. 49—57, прима до ф. 60, галички од ф. 53—58, прима до 60, немачки од ф. 53—62, прима до ф. 65, за 100 клг. клане тежине.

Ма да је дотерани број данашњег вашара мањи него у прошлој недељи, ипак је била трговина код непреиначених цена трома.

Потчињена марва, бикови и краве од ф. 22—35 за 100 кила живе тежине.

*

Беч, 14. маја п. р. (Извештај са свињског вашара од М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу, Ст. Маркс.)

Из до сада јављених узрока, цене и данас назад ударише.

Пријављено је било свега 10192 комада, а смештено за продају 2681 лаких и 6954 дебелих свиња мађарског соја.

Продавало се:

Прима	роба од	37—39	новчића
Средња	„ „	35—36	„
Лака	„ „	31—34	„
Назимад	„	32—40	„

на килограм живе тежине без потрошарине.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи

3. (15.) маја.

Дукати — — — — — —	5 ф. 70 н.
Наполеондори (20 франака) —	9 ф. 67 н.
Угарска златна рента — — —	123 ф. — н.
Аустријска златна рента — —	123 ф. 50 н.
Угарска крунска рента — —	99 ф. 10 н.
Немачке држ. марке (од 100 мар.)	59 ф. 70 н.

Најновије вести.

Угарска криза. У овој необичној и мучној кризи, која се већ у не доглед протегла изгледа, да су наступили одлучни часови. У среду био је барон Јожика код краља на аудијенцији. Шта је свршио не зна се, но свакога је изненадило, да је министар Банфи у сред борбе око црквених реформа изненада у среду у вече у Беч код краља отишао. Не зна се да ли је Банфи добио позив да дође или је сам од своје воље отишао; вероватније је пак да је добио позив, јер би чудновато било, да он напушта у најнеизвеснијим тренутцима седнице горњег дома. Било једно било друго свакако је овај пут скопчан са знатним догађајима у кризи. — Вест, која се по Бечу и Пешти пронела, да је Калноки, заједнички министар спољашњих послова поново дао оставку и да је краљ примио оповрга „Преса“ као неистиниту.

ОГЛАСИ.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
БРАЋЕ МИЧА
У ЧАКОВУ 3—3

треба једног помоћника, који је војничкој дужности задоста учинио, српским и романским језиком довољно влада и који најдуже 15. јуна о. г. своје место наступити може.

Примећује се да је упитно место стално, и да при доказаној способности, изгледа има на скорашњу повишицу плате.

НА ЗНАЊЕ.

Јављам п. н. публици да сам своју **сликарску радионицу** сместио **у кућу г. Мандића**, грчко-школска ул. бр. 6., и примам све радове који у ову струку спадају.

Молим српске правосл. црквене општине и срп. правосл. манастире, који су вољни своје св. цркве обнављати, нека се изволу на мене обратити. Исто тако молим и сву поштовану г. г. накладнике св. икона и св. црк. утвари, да ме изволу својим поручбинама почаствовати.

За израду најбоље сведоче моји досадањи радови у многим срп. правосл. св. црквама и св. манастирима.

Нови Сад, априла 1895.

С поштовањем
1— **Мита Петровић и друг**
сликар.

БЕЧ VI. Mariahilferstrasse 35. **М. НАЈМАН** **БУДИМ-ПЕШТА** IV. Muzeumring 1.
ОСНОВАНО 1845.

Арад, Дебрецин, Вел. Варадин, Темишвар, Панчево, Загреб, Ријека, Сарајево, Тријест, Љубљана, Београд, Ниш, Крагујевац, Софија.

Да би многостраним жељама мојих многобројних муштерија одговорио, затворио сам своју досадашњу трговину у **Новом Саду, на главној улици у Недељковићевој кући** и отворио

НОВО СТОВАРИШТЕ
МОЛИМ ДА СЕ ПРОЧИТА

Да би се свака забуна избегла, слободан сам п. н. публику известити да се моје

СТОВАРИШТЕ ОДЕЛА
ЗА ГОСПОДУ, ГОСПОЂЕ И ДЕЧАКЕ
ИЗРИЧНО НАЛАЗИ
НА ФРАЊЕ ЈОСИФОВОЈ ПИЈАЦИ БРОЈ 7.
ДО ГРАНД ХОТЕЛ МАЈЕРА
ПРЕКО ПУТА ОД „ГВОЗДЕНОГ ЧОВЕКА“

и никакву другу радњу у Новом Саду неводим нити с којом у свези стојим.

Робу само најбоље каквоће. Цене строго утврђене.

С поштовањем
М. НАЈМАН
ИЗ БЕЧА.

19—24

МОЛИМ ДА СЕ ПРОЧИТА

МОЛИМ ДА СЕ ПРОЧИТА

ИЗДАВАЊЕ
РИБОЛОВА ПОД ЗАКУП

Тителско друштво за подизање дамова (насипа) издаје путем јавне лицитације своје риболове **у првом** чурушком, **трећем** мошоринском и **четвртом** тителском **заливу** и у споредним ритовима, који овамо припадају, **на једну годину.** Лицитација ће се одржати у канцеларији управе ритова Англо-Аустријске Банке у Новом Саду (темеринска улица, кућа број 20) пре подне у 10 сахата. Вадијум је за чурушки и тителски залив, за сваки по 200 фор., а 100 фор. за мошорински и споредне ритове.

Због непредвиђених препрека одржаће се лицитација **7. (19.) маја.**

Нови Сад 1895. 5—5 **С. ХАЈ.**

Главни уредник: др. Емил Гаврила. За уредништво одговара: Никола Малешић. Срп. штампарија дра Свет. Милетића у Н. Саду.